

Vendelbomål på skoleskemaet

Af Lene Høgg

SPROG: Er dansk i fare for at uddø, truet af engelsk som videns- og fagsprog? Diskussionen går i øjeblikket. Og hører man til dem, der bygger læhegn i stedet for vindmøller, mener man helt sikkert, at modersmålet går en grum skæbne i møde, hvis vi lader engelsk vinde yderligere indpas som undervisningssprog på de højere læreanstalter.

Jeg er nu ikke så sikker – der skal noget til at slå et tusind år gammelt, velforankret sprog ihjel. Og den antagelse er jeg blevet yderligere bestyrket i, efter jeg for nylig blev opmærksom på, at vendelbomålet – dette stolte tungemål – lever i bedste velgående og endda lejlighedsvis genoplives på forskellig, kreativ måde. Det er ikke en hendøende dialekt, der kun lever i kraft af sin historiske værdi. Det er et fænomen med appel til både ungdom og rockmusik.

Bandet Di Taknæmlæ spiller bluesrock, der umiddelbart lyder som så meget andet velspillet musik i sin genre – indtil musikerne Thorben Baggesen og Torben Barnholdt-Jensen åbner munden og fremfører deres humoristiske, underspillede tekster på klingende vendelbomål. Di Taknæmlæ er med egne ord ”et åndeligt samarbejde på tværs af den nordjyske jernbane og mose”, og bandnavnet kommer af, at de føler sig taknemmelige over deres kulturelle ophav i Vendsyssel. Teksterne kredser bl.a. om opvækst og hverdagsfænomener i 1970’ernes Vendsyssel. I sangen ”I løwwi nejar” (på rigsdansk: en levende neger), hører vi f.eks. om klassens nye elev – en dreng fra Libyen – som pga. sin anderledeshed vækker opsigt og mistro, så han fra starten ligeså godt kan blive placeret på bageste række:

Haj war sat der få haj ilywwaller will wæar fræk

Såentj såe læarinnen

Å haj war sot i hwoet å måew

Men hvem kan da forstå de rocktekster på vendelbomål, udover en indspist skare i lokalhistorisk forening, tænker du muligvis? Måske kan eleverne på Vrejlev-Hæstrup Skole i Poulstrup, for her har eleverne gennem de seneste år kunnet vælge vendelbomål som valgfag. Det kan også være, at teksterne vil vinde gehør på Facebook-gruppen ”Vendsyssel længe leve”. Andre initiativer er i gang for at bevare vendelbomålet, herunder en oversættelse af Matthæusevangeliet til vendelbomål.

Alt sammen viser det, synes jeg, at det lokale/regionale sprog ikke lader sig true af en smule globalisering, og at vi er bevidste om den enestående, kulturbærende funktion der ligger i vores modersmål – det lille eller det store. Johannes Hadding siger det så fint i titeldigtet til sin samling ”Parabler på rim” (1988):

Så bløw de på min muers moel,

som ligner spil frå træskowfjol.

De spil er dawle bøjers wærk

Kaski intj fint, men sej å stærk.

Bragt i Nordjyske, den 21. marts 2009